

LIST Z BRATISLAVY: POKUS O POSTSOCIALISTICKÝ FEMINIZMUS

Milé priateľky,

obraciame sa na Vás s prosbou o spoluúčasť na príprave časopisu zameraného na špecificky ženskú problematiku. Aspekt by sa mal stať periodikom (cca 4 čísla ročne), ktoré otvorí dosiaľ nepertraktované (resp. málo pertraktované) témy v slovenskom a českom kultúrnom a spoločenskom kontexte, ako napr. otázky ženskej literatúry, feministickej literárnej vedy, umenovedy, historiografie, sociológie, psychológie, medicíny, pedagogiky, politológie, teológie a pod., teda i mnohé tabuizované problémy týkajúce sa predovšetkým — ale nielen — žien; a to formou prekladových i pôvodných štúdií, článkov, postrehov, rozhovorov, reportáží, recenzii a diel umeleckej literatúry.

Dúfame, že môžeme rátať s Vašou podporou najrôznejšieho druhu, od vlastných príspevkov, po prísun materiálov či bibliografických odkazov.

Tešíme sa na spoluprácu ...

P.S.I. Týmto listom sme oslovili ženy, u ktorých sme na základe ich povolania alebo spoločenskej aktivity počítali s porozumením a ochotou verejne a vedome sa priznať k svojmu ženstvu. Hoci sa naša výzva orientovala predovšetkým na ženy z nám blízkych profesných skupín (väčšina z nás má nejakým spôsobom dočinenia s literatúrou, publicistikou, príp. výtvarným umením), dúfame, že získame širší okruh čitateľiek a čitateľov.

Na jednej strane by sme neskromne rady získali čo najviac žien najrôznejších záujmov, a to pohybom v širokom spektre tém i vyjadrovacích možností. Preto sa popri vážnych a trocha ťažšie stráviteľných štúdiách pokúšame priblížiť zámer nášho časopisu aj formálne a obsahovo neviazanejšími a nadľahčenejšími poznámkami, glosami, komentármi. S časopisom možno zaobchádzať veľmi uvoľnene a výberovo, podľa momentálnej nálady, sily a konkrétneho záujmu, pričom vlastný zmysel veci ostáva zachovaný na všetkých výrazových rovinách. Hlavnou témou tohto vydania je problematika krásy tak, ako ju vníma N. Wolf, I. Brežná a i. Číslo však nie je monotematické; uverejňujeme napríklad esej M. Frišovej o špecificky slovenských prejavoch patriarchy v prostredí intelektuálov, literárnohistorickú štúdiu M. Mikulovej a literárnopsychologický ponor D. Košťálovej; zhovráame sa s etnografkou pani Soňou Kovačevičovou; vo feministickom slovníku podávame výklad slova sexismus; listujeme v Ms. — feministickom časopise z USA; čítame prózy Timravy, J. Juráňovej, Z. Tatárovej a J. Bodnárovej, poéziu M. Haugovej; klebetíme o politikoch (a o ich manželkách), o vol-be miss, o reklame; predstavujeme šperkársku tvorbu J. Cepkovej; informujeme o konferenciách, o činnosti Amnesty International; nemlčíme k zná-silneniam v bývalej Juhoslávii; hádzeme mužské perly ženám; citujeme zaujímavý hlas z iných publikácií a mnoho iného. Táto pestrá a nenútená zmes vážnych a pobavenie ironických príspevkov, vedeckých štúdií a emocionálne spísaných správ o prežívaní každodenná sa obracia na všetkých, ktorí budú ochotní venovať jej kúsok svojho času a empatie.

Na druhej strane sa skromne vystríhame vystupovať v mene všetkých žien. Náš cieľ je celkom jednoduchý: možnosť slobodnejšieho výberu sociálnych rolí, ktoré by nemali byť korzetovo predestinované pohlavím. Spoločenská zmena veľkého formátu, ktorú prežívame, prináša prirodzené zneistenie a otrásenie sociálnych rolí. Iste všetci nejakým spôsobom pociťujeme sponchybnie medziľudských vzťahov. Staré sociálne roly sa rozpadajú a my sa pokúšame nájsť svoje miesto v nových. Napriek všetkým premenám je však aj v našej krajine život ženy stále podstatne výraznejšie determinovaný jej pohlavím ako život muža (hoci i v jeho prípade je tlak stereotypu roly veľmi silný). Priestor, v ktorom človek hľadá tú pravú alternatívu pre formovanie svojho života, je pre ženu takpovediac "pohlavne zúžený". Ako vo všetkých postsocialistických krajinách slávime aj na Slovensku a v Česku návrat zamestnanej ženy do domácnosti či zosilňovanie tlaku na jej povinnú dekoratívnosť. Nemožno sa čudovať, že ženy stíhané nepretržitým stresom mnohonásobných rolí, vďaka siahajú za ponúkanou možnosťou naoko pohodlnejšieho a príjemnejšieho spôsobu života. A práve preto sme sa rozhodli pre feministický pohľad ako najzmysluplnejší a najúčinnější; pre feminizmus ako potvrdenie a rozvinutie svojej ženskej identity; ako možnosť pre ženy, ktoré chcú vo svojom živote zohrávať úlohu subjektu; ako ponuku skutočnej "sesterskej" solidarity medzi ženami a naozajstného partnerstva s mužmi. Chceme dať všetkým na známosť, že nám ide o spolupútie dôstojnejšie ľudí, t.j. žien i mužov, umožňujúce partnersky tvoriť všedný deň a jeho duchovnú perspektívu.

V snahe zvýšiť počet záujemkyň a záujemcov, ako aj s úmyslom postaviť proti mužskej politike delenia a odluky ženskú kultúru spolupráce a spolupatričnosti, sa usilujeme profilovať náš časopis ako slovensko - český časopis. Zatiaľ sme nadviazali kontakty len s Centrom pre gender studies v Prahe. Sme však presvedčené, že náš časopis bude mať živý ohlas. Dúfame, že sa dostavia aj kladné reakcie a náš — počtom skromný — pracovný hlúčik sa rozšíri o ďalšie prispievateľky, spolupracovníčky či sympatizantky, príp. sympatizantov. V citovanom liste sme sa opatrne vyhli "prekliatemu" slovu feminizmus obťažkanému dezinformáciami a povrchnými jednostrannosťami, dúfame však, že naša práca bude obsahovo i formálne feministická. Sotva kto je dnes schopný veriť vo veľké poslania, hnutia, organizácie a ešte väčšie izmy. Preto tvoria ženy združené okolo Aspektu obyčajnú skupinku ľudí spojených spoločným záujmom: hľadaniu nových foriem vyjadrenia k svetu v nás a okolo nás. Východisková situácia nedôvery v jednomyselnú jednoliatosť nás priviedla k časopisu, ktorý je síce nie takým rýchlym a radikálnym, ale pre nás jedine akceptovateľným a čestným riešením. V rámci svojich síl chceme spoločenský a duchovný život svojho okolia infiltrovať písaním o "citlivých" veciach, t.j. takým písaním, ktoré u nás nie je práve obvyklé. Najprv chceme vytvoriť priestor na publikovanie pre ženy (ale aj mysliacich a cítiacich mužov), ktorý sa snád' vyvinie v rozšírenie životného priestoru vo všeobecnosti. V časopise vidíme formu spolupráce v úzkom kruhu i smerom von schopnú docieľiť konštruktívny účinok, teda provokovať aktivity a iniciatívy (osobné, sociálne, vedecké atď.) umožňujúce zachovávanie a rozvíjanie individuality. Operatívna forma časopisu nám dáva príležitosť koncentrovane sa zaoberať istými tematickými a problémovými okruhmi, kriticky dobiehať zameškané a podporovať rozvoj svojho seba-vedomia.

Jana Cviková

P.S.II. Názory publikované v tomto časopise sa nemusia vždy nutne stotožňovať s názormi redakciek.

R.